

**ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE**

Az alapvető jogok biztosának,
mint fogyatékosügyei független mechanizmus

JELENTÉSE

az AJB-78/2025. számú ügyben
súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermek fejlesztő nevelés-oktatásával
összefüggésben

Előadó: Dr. Pápai-Tarr Ágnes

Érintett szervek:

Baranya Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat

Magyar Máltai Szeretetszolgálat

2025.

**Az alapvető jogok biztosának
Jelentése
az AJB-78/2025. számú ügyben**

1. A vizsgálat megindítása, előzmények

A panaszos sajátos nevelési igényű (a továbbiakban: SNI) gyermekének ügyében kérte Hivatalom segítségét. Panaszos beadványában sérelmezte, hogy gyermekét jelenléti oktatásra kötelezik annak ellenére, hogy egészségi állapota miatt kizárólag mentőautóval szállítható.

Tekintettel arra, hogy az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.) 1. § (2) bekezdés a) és d) pontjai értelmében az alapvető jogok biztosa megkülönböztetett figyelmet fordít a gyermekek és a leginkább veszélyeztetett társadalmi csoportok, így a fogyatékossgal élő személyek jogainak a védelmére, az Ajbt. 1.§ (3) bekezdése és 39/O. § (1) bekezdése alapján pedig az alapvető jogok biztosa a fogyatékossgügyi független mechanizmus feladatkörében rendszeresen vizsgálja a fogyatékossgal élő személyek jogainak a Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ Egyezménynek (a továbbiakban: Fogyatékossgügyi Egyezmény vagy CRPD) való megfelelés szerinti érvényesülését, a panaszbeadvány nyomán az Ajbt. 20. § (1) bekezdése alapján vizsgálatot indítottam.

A vizsgálat során az Ajbt. 21. § (1) bekezdésének a) pontja alapján tájékoztatást kértem a Baranya Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat (továbbiakban: Pedagógiai Szakszolgálat) főigazgatójától, valamint a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Iskola Alapítvány, Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskola és Óvoda (7629 Pécs, Apafi utca 99-101) (továbbiakban: Iskola) kuratóriumi elnökétől, mint az Iskola fenntartójától.

2. Az érintett alapvető jogok és alkotmányos elvek

- *A jogállamiság elve és a jogbiztonság követelménye:* [Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény) B) cikk (1) bekezdés]; „Magyarország független, demokratikus jogállam.”
- *Az emberi méltósághoz való jog:* [Alaptörvény II. cikk]; „Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”
- *Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdításának elve:* [Alaptörvény XV. cikk (1)-(2) bekezdés]; „A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes. Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékossg, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”
- *A fogyatékossgal élő személyek kiemelt védelme* [Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdés] „Magyarország külön intézkedésekkel védi a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékossgal élőket.”
- *A gyermekek jogainak kiemelt védelme:* [Alaptörvény XVI. cikk (1)-(3) bekezdés]. „Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz. Ez a jog – az élethez való jog kivételével – minden más alapvető jogot megelőz. Magyarország védi a gyermekek születési nemének megfelelő önazonossághoz való jogát, és biztosítja a hazánk alkotmányos

önazonosságán és keresztény kultúráján alapuló értékrend szerinti nevelést. A szülőknek joguk van megválasztani a gyermeküknek adandó nevelést. A szülők kötelesek kiskorú gyermekükről gondoskodni. E kötelezettség magában foglalja gyermekük taníttatását.”

- *A nemzetközi jogi kötelezettségek és a belső jog összhangja:* [Alaptörvény Q) cikk (2)-(3) bekezdés]; „Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját. Magyarország elfogadja a nemzetközi jog általánosan elismert szabályait. A nemzetközi jog más forrásai jogszabályban történő kihirdetésükkel válnak a magyar jogrendszer részévé.”
- *Az oktatáshoz való jog:* [Alaptörvény XI. cikk (1) és (2) bekezdései]; „Minden magyar állampolgárnak joga van a művelődéshez. Magyarország ezt a jogot a közművelődés kiterjesztésével és általánossá tételével, az ingyenes és kötelező alapfokú, az ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú, valamint a képességei alapján mindenki számára hozzáférhető felsőfokú oktatással, továbbá az oktatásban részesülők törvényben meghatározottak szerinti anyagi támogatásával biztosítja.”

3. Az alkalmazott jogszabályok

- Ajbt.;
- Fogyatékoságügyi Egyezmény ;
- A gyermek jogairól szóló ENSZ Egyezmény (Magyarországi kihirdette az 1991. évi LXIV. törvény, a továbbiakban: Gyermekjogi Egyezmény);
- A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény (a továbbiakban: Fot.);
- A szerződések jogáról szóló Bécsi szerződés (Magyarországon kihirdette a 1987. évi 12. törvényerejű rendelet);
- A nemzeti köznevelésről szóló 2011.évi CXCV. törvény (a továbbiakban Nkt.);
- A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.);
- A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabstv.);
- A pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II.26.) EMMI rendelet (a továbbiakban: 15/2013 EMMI rendelet).

4. A megállapított tényállás

4.1. A panaszbeadvány

Panaszos gyermeke halmozottfogyatékosággal élő, tizenhét éves kiskorú. A panaszhoz mellékelte, 2024. augusztus 30-án kelt szakértői véleményben a Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottsága nem tudta a panaszos gyermekének fejlesztő-nevelés oktatását korábban ellátó Iskolát kijelölni otthoni ellátásra, mivel az Iskola a 2024/25-ös tanévtől csak jelenléti oktatással, kizárólag az intézményben, iskolába járással tudja biztosítani a gyermek oktatását. A szakértői véleményben a fejlesztő nevelés-oktatást heti négy órában, egyéni fejlesztés keretében határozta meg a Szakértői Bizottság, új intézmény kijelölésére azonban nem került sor. A szakértői vélemény rögzíti, hogy panaszos gyermeke a beérkezett orvosi dokumentáció alapján tömegközlekedési eszközzel, illetve személygépkocsival nem szállítható, csak mentőben, a légzés biztosítására való megoldás lehetőségével. Panaszos sérelmezi, hogy gyermekét jelenléti oktatásra kötelezik.

4.2. A Pedagógiai Szakszolgálat főigazgatójának válasza és az ügyel kapcsolatban rendelkezésre bocsátott dokumentáció

A Pedagógiai Szakszolgálat főigazgatójának válaszát a feltett kérdések sorrendjében az alábbiakban ismertetem.

4.2.1. Mi alapján került sor a szakértői véleményben rögzítésre, hogy panaszos gyermeke tömegközlekedési eszközön, illetve személygépkocsival nem szállítható, csak mentőben a légzésbiztosításra való megfelelő megoldás mellett?

A Pedagógiai Szakszolgálat főigazgatója arról tájékoztató, hogy a panaszos gyermeke súlyosan és halmozottan fogyatékos. Panaszos többször jelezte, hogy gyermeke csak speciális eszközzel felszerelt gépjárműben szállítható.

Ehhez először 2013. november 7-én nyújtott be igazolást az akkori lakóhelye szerint illetékes Tolna Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Megyei Szakértői Bizottságához, melyet a Heim Pál gyermekkórház (1089 Budapest, Üllőin út 86.) gyermekneurológusa állított ki. Ez dokumentálta, hogy panaszos gyermeke folyamatos felügyeletet igényel, mivel időszakonként légzésleállás okoz nála panaszt, ami fizikai ingerrel, a légutak felszabadításával rendezhető. Emiatt tömegközlekedésben nem vehet részt, egyéni szállítása úgy lehetséges, ha a gépjárműben személyes felügyelet és megfelelő technikai felszereltség (szívó készülék) biztosítható számára. 2024. szeptember 13-án panaszos egy szakorvosi javaslat részletet nyújtott be a Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottságához, gyermekneurológus aláírásával, melyben a következő áll: „Csak mentőben, a légzésbiztosításra való megoldás lehetőségével szállítható, taxival, tömegközlekedéssel, egyéb személygépjárműben nem.” A főigazgató tájékoztatása alapján, amikor megkapták a szakorvosi javaslatot, még nem került kiküldésre a 2024. augusztus 30-án kelt, dokumentumelemzés alapján elkészített szakértői vélemény, erre tekintettel az orvosi dokumentumban leírtakat is rögzítették a szakértői véleményben.

4.2.2. A panaszos gyermeke számára a szakértői véleményben meghatározott heti kötelező fejlesztési óraszám (heti 4 óra egyéni fejlesztés) milyen szakmai indok alapján és mióta tér el az Nkt. 15. § (3) bekezdése alapján előírányzott heti húsz óra kötelező fejlesztési órászámától?

A Pedagógiai Szakszolgálat főigazgatója arról tájékoztató, hogy a panaszos gyermekének fejlesztési órászámát 2013. március 5-én a Tolna Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottsága heti két órában állapította meg. A család Baranya vármegyébe költözésekor a Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottsága ezt az órászámot öt órára emelte, és 2013 decemberében a lakóhely szerint legközelebb eső intézményt, a Meixner EGYMI Oldi telephelyét jelölték ki a gyermek számára. 2014-ben a család Pécsre költözött, ekkor a Pécsi Éltes Mátyás EGYMI került kijelölésre, heti négy órában, egyéni fejlesztés keretében. A szülő az utóbbi intézmény ellátásával nem volt elégedett, ezért 2015-ben intézményváltást kért. A gyermek ellátását a Bálicsi Integrációs Nevelési-Oktatási Központban vállalták heti húsz órában. Miután a gyermek szállítása nem oldódott meg, a szülő a szakértői vélemény ellen ismét fellebbezett. A panaszos gyermekének vizsgálatára 2016. márciusban került sor, a szülő csak a második időpontra szóló értesítést vette át. Ekkor került kijelölésre a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Iskolája heti két órában, otthoni ellátás javaslattal. Az Iskola később jelezte, hogy heti négy órában is tudják vállalni az otthoni ellátást, mivel a panaszos kisebbik gyermekének otthoni fejlesztését is végzik.

A panaszos gyermekének legutolsó felülvizsgálatára 2024. augusztus 6-án került volna sor, azonban a szülő jelezte e-mailben, hogy a személyes vizsgálatról a Szakértői Bizottság

tekintsen el. A szülői kérést figyelembe véve a személyes vizsgálatról eltekintettek és dokumentumelemzés alapján született meg az utolsó szakértői vélemény. Ekkorra azonban a korábban kijelölt Iskola először szóban, majd írásban is jelezte, hogy nem tudja tovább otthoni ellátás keretében biztosítani a panaszos gyermekének ellátását.

4.2.3 A Szakértői Bizottság előtt felmerült-e olyan fejlesztő nevelés-oktatást biztosító másik intézmény kijelölése, mely otthoni ellátás keretében biztosítani tudja a szakértői véleményben előírt heti kötelező fejlesztési óraszámot? Egyeztettek-e erről a panaszossal? Amennyiben nem merült fel más intézmény kijelölésének lehetősége, ennek mi volt az oka?

A Pedagógiai Szakszolgálat főigazgatója arról tájékoztatott, hogy az utóbbi években a panaszos gyermeke esetén több intézményváltás történt. A szülő legtöbbször nem volt megelégedve a kijelölt intézményekkel, több esetben fellebbezett is a Szakértői Bizottság döntésével szemben. A Szakértői Bizottság az Iskolán kívül fejlesztő-nevelést végző szóba jöhető intézményekkel telefonon egyeztetett. Ez alapján megállapították, hogy a városban működő intézmények – személyi és infrastrukturális lehetőségek miatt – vagy nem tudnak otthoni ellátást biztosítani, vagy a panaszos más intézménybe nem szeretne volna íratni gyermekét, így a 2024/25-ös tanévre nem tudtak más intézményt kijelölni. Ezért a legutóbbi szakértői véleményben maradt a korábban kijelölt Iskola, a szakértői véleményben jelezve, hogy az Iskola a 2024/25-ös tanévtől csak jelenléti oktatással tudja ellátni a gyermeket.

4.2.4. A Pedagógiai Szakszolgálat főigazgatóját kértem, hogy ossza meg az ügygel kapcsolatos egyéb észrevételeit.

A Pedagógiai Szakszolgálat főigazgatója arról tájékoztatott, hogy a Pedagógiai Szakszolgálat munkatársai mindig figyelembe vették a szülő kérését és a család érdekeit. Tekintettel a panaszos jelzésére, miszerint szeretné gyermeke számára a fejlesztő nevelés-oktatást minél tovább igénybe venni, a Szakértői Bizottság élt a jogszabály adta lehetőséggel és meghosszabbította a gyermek tankötelezettségét. Tekintettel azonban arra, hogy a számításba jöhető intézmények egyikében sem megoldott az otthoni ellátás, vagy a szülő elutasító az intézményekkel szemben, a Pedagógiai Szakszolgálat főigazgatójának véleménye az, miután panaszos gyermeke életkora alapján már nem tanköteles, a továbbiakban számára a szociális és egészségügyi területen otthonában is igénybe vehető ellátások (házi betegápolás, támogató szolgálatok szolgáltatásai, gyógytorna) igénybevétele lenne indokolt.¹

4.3. Az Iskola fenntartójának a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Iskola Alapítvány kuratóriumi elnökének válasza és az ügygel kapcsolatban rendelkezésre bocsátott dokumentáció

Az Iskola Alapítvány kuratóriumi elnökének válaszát a feltett kérdések sorrendjében ismertetem.

4.3.1 Mióta és milyen keretek között, heti hány órában látta el az Iskola panaszos gyermekének fejlesztő nevelés-oktatását?

A panaszos gyermeke 2016. április 7-től az Iskola tanulója. Az Iskola fenntartója 2018-tól a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Alapítvány lett (korábban a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület volt). Az ellátás kezdetektől fogva a család otthonában valósult meg. Mivel sem az Iskola, sem a pedagógusok nem rendelkeztek gépjárművel, az ellátás

¹ Ld. Nkt. 15. § (4) bekezdés. A panaszos gyermeke a panasz benyújtása idején 17 éves.

megszervezése mindig nehézségekbe ütközött. Az Iskola Alapítvány kuratóriumának elnöke arról tájékoztatott, hogy az Iskola alapfeladatai között nem szerepel az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat működtetése, ennek ellenére a család és a gyermek érdekeit szem előtt tartva, a szakemberek igyekeztek a szakértői véleményben meghatározott óraszámban a gyermek számára szükséges és előírt fejlesztéseket biztosítani. Az Iskola más tanulóit a szülők szállítják az Iskolába a tankötelezettség teljesítése érdekében. A panaszos gyermeke tekintetében kivételt tett az intézmény, míg volt olyan pedagógus, aki meg tudta oldani a házhoz történő kijárást. A panaszos gyermekének először a szakértői vélemény alapján heti két óra, majd 2018. szeptembertől heti négy óra egyéni fejlesztést biztosítottak.

4.3.2. A korábbi heti kötelező két óra fejlesztés miért módosult heti négy órára?

Az egyéni fejlesztés órászáma 2018-tól arra tekintettel módosult, hogy panaszos másik (fiatalabb) gyermeke is ugyanezekre a fejlesztésekre szorult, ezért a pedagógusok párhuzamosan mindkét gyermeket fejlesztették, így növelve a gyermekenként rájuk fordítható időkeretet. Az Iskola által rendelkezésemre bocsátott dokumentáció szerint a kisebb, szállítható gyermek szállításának időszakára a szülő nem tudna a nagyobb gyermek mellé felügyeletet biztosítani, így a kisebb gyermeknek a fejlesztése is inkább otthoni ellátás keretében valósul meg.²

4.3.3. Milyen végzettséggel rendelkező szakemberek vettek részt a panaszos gyermekének otthoni ellátásában?

Panaszos gyermekének fejlesztésében az évek során több szakember vett részt: szomatopedagógus, logopédus, gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, gyógytornász végzettségű szakemberek. Munkájukat gyógypedagógiai asszisztens segítette.

4.3.4. Megvalósult-e maradéktalanul az otthoni ellátás keretében a szakértői véleményben előírt heti kötelező fejlesztési óraszám?

A szakértői véleményben előírt heti kötelező fejlesztési óraszámot a pedagógusok teljesítették 2025. januárig. Eddig az időpontig foglalkozás legfeljebb a pedagógus vagy a gyermek betegsége (család elfoglaltsága) miatt maradt el.

4.3.5. Elégedett volt-e a szülő az otthoni ellátás keretében kapott fejlesztésekkel?

A szülő a legtöbb esetben nem megfelelő hangnemben, gyakran sértő, megalázó módon kommunikált a gyógypedagógusokkal. A fejlesztések idején általában a szülők a foglalkozásra kijelölt helyiségben tartózkodtak és kritizálták a gyógypedagógiai módszertant (a feladatokat és a módszert csak játéknak nevezték), folyamatosan elégedetlenek voltak a gyógypedagógusok munkájával.

4.3.6. Alkalmasak voltak-e a körülmények az otthoni ellátás keretében a panaszos gyermekének a fejlesztésére?

A megfelelő fejlesztési környezet biztosítása a fejlesztési munka alapfeltétele, melyet a panaszos gyermeke számára nem sikerült kialakítani. Az ezt ellehetetlenítő főbb

² Az Iskola fenntartójának levele a Pedagógiai Szakszolgálat részére.

körülmények: a fejlesztésre kijelölt szobában történő dohányzás; az egyik szülő részéről néhány esetben hiányos öltözet, a fejlesztésre kijelölt helyiségben tartózkodás és a munka menetébe való beavatkozás, kritikai észrevételek hangos és a terápiák közben történő ismertetése; a foglalkozásra kijelölt helyiségben hangosan szóló televízió, kihangosítóval történő telefonálás; a gyermekek figyelmének egyéb tevékenységgel történő elvonása (például kávéfőzés), a fejlesztésre kijelölt ágy elfoglalása alvás céljából, 2023/24-es tanévtől édesapa elköltözött otthonról, a gyermekeket gyakran a foglalkozások ideje alatt látogatta; a gyermekek éjszakai ébrenléte miatt a gyermekek gyakran napközben aludtak és nem voltak bevonhatók a munkába.

4.3.7. *Mi az oka annak, hogy a 2024/25-ös tanévtől az Iskola nem tudja a fejlesztő nevelés-oktatást az otthoni ellátás keretében biztosítani?*

A pedagógiai munkát nemcsak a szülői hozzáállás, hanem a lakáskörülmények, az instabil érzelmi környezet is alkalmatlanná teszi arra, hogy hatékony és egyáltalán érdemi munkát lehessen végezni. Az Iskola a gyermekek érdekeit szem előtt tartva, éveken keresztül látta el a gyermekek fejlesztő nevelés-oktatását otthoni ellátás keretében úgy, hogy az iskolának nincs utazó gyógypedagógusi hálózata. Egy súlyos fogyatékosággal élő gyermek számára különösen fontos a biztonságos környezet és az állandóság. Az Iskola mindig azonos időpontban, előre egyeztetett órarend szerint, azonos gyógypedagógust küldött a gyermekek fejlesztésére, míg azt meg tudta oldani. *A 2024/25-ös tanévtől az Iskola az otthoni ellátás nehézségei miatt, valamint személyi feltételek hiányában csak a jelenléti oktatásban tudta volna biztosítani panaszos gyermekének ellátását,* melyről tájékoztatták a szülőt és a Pedagógiai Szakszolgálatot is. A 2024. augusztusban kelt szakértői vélemény azonban az Iskola előzetes jelzése ellenére sem jelölt ki új intézményt a gyermeknek, ezért az Iskola először arról egyezett a szülővel, hogy az Iskola épületében, órarend szerint várja a gyermeket a szakértői véleményben előírt fejlesztésekre. Mivel a szállítás megszervezése elmaradt, így az Iskola további erőfeszítéseket tett, a gyermekek érdekeit szem előtt tartva, folytatta a panaszos gyermekének ellátását. Legutóbb 2025. január 6-ig egy óraadó gyógypedagógus foglalkoztatásával biztosították a fejlesztő nevelés-oktatást, a gyógypedagógus munkatárs azonban a téli szünetben azonnali hatállyal felmondott, így a fejlesztés ebben a formában lehetetlenné vált.

Az Iskola amiatt, hogy az érintett gyermekek otthoni ellátására kötelezte gyógypedagógusait, több olyan gyógypedagógust is elveszített, aki nem, vagy csak nagyon nehezen pótolható. Az Iskola jelenleg alkalmazott munkatársai közül senki nem vállalja a panaszos gyermekének az otthoni ellátását.

A kialakult helyzet miatt a fenntartó szakmai egyeztetést kezdeményezett, melybe a Pedagógiai Szakszolgálatot, a Család- és Gyermekjóléti Szolgálatot és az Iskola vezetését is bevonta. Az egyeztetésre 2025. február 13-án került sor, melynek célja megoldás keresése volt. Az egyeztetés megállapításai között szerepel, hogy az otthoni körülmények, a szülő viselkedése és a fejlesztésre alkalmas helyiség hiánya nagy mértékben hátráltatja a gyermekek fejlesztését. Az egyeztetésen a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat munkatársa tájékoztatta a résztvevőket, hogy ők is tudnak a problémáról, azonban *a panaszos a szociális ellátó rendszerben nem bíz, más köznevelési intézmény (EGYMI) kijelölését nem fogadja el, mert már velük is többszöri nézeteltérése volt.* Felmerült az is, hogy a gyermekeknek fejlesztésük szempontjából lehetséges, hogy külön ellátási forma felelne meg, de a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat munkatársa szerint a szülő ezt is elutasítja.

Az Iskola Alapítvány kuratóriumi elnöke arról tájékoztatott, hogy 2025. február 16-án a Pedagógiai Szakszolgálatnak kelt levelében az Iskola ismét kérelmezte a panaszos gyermeke tekintetében – a feltételek hiánya miatt – az intézménykijelölés megszüntetését. Véleménye

szerint az Iskolának továbbra sem alapfeladata az utazó gyógypedagógusi hálózat működtetése, a személyi feltételeket az Iskola továbbiakban nem tudja az otthoni ellátáshoz biztosítani, ezért amennyiben az intézménykijelölést a Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottsága fenntartja, csak iskolába járással tudja vállalni a panaszos gyermekének ellátását.

5. A vizsgálat megállapításai

5.1. A hatáskör tekintetében

Az Ajbt. 18. § (1) bekezdése alapján az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint közigazgatási szerv [...] vagy *közszolgáltatást végző szerv (a továbbiakban együtt: hatóság)*, tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár (a továbbiakban együtt: *visszásság*) feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási pert – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

Az Ajbt. 18. § (2) bekezdés a) pontja szerint az állami vagy önkormányzati feladatot ellátó szerv közszolgáltatást végző szervnek minősül. Az Nkt. 1. § (2) bekezdésében rögzíti, hogy a köznevelés közszolgálat, amelynek általános kereteit és garanciáit az állam biztosítja. Mindebből következően a köznevelési intézmények közszolgáltatást végeznek, így tevékenységük vizsgálatára hatásköröm kiterjed.

5.2. Az alapvető jogok és alkotmányos elvek tekintetében

Az alapvető jogok biztosa egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggésrendszer feltárása során autonóm, objektív módon, kizárólag alapjogi érvek felsorakoztatásával és összevetésével tesz eleget az Alaptörvényben kapott mandátumának. Az ombudsmani intézmény megalakulása óta az országgyűlési biztos következetesen, zsinórmértékként támaszkodik az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos elvi megállapításaira, valamint az egyes alapjogi tesztekre.

5.2.1. A jogállamiság elve

Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése alapján Magyarország független, demokratikus jogállam. Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata alapján ennek a jogállami minőségnek nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. Az Alkotmánybíróság által gyakran hivatkozott tétel, hogy a jogbiztonság az állam – s elsősorban a jogalkotó – kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára. Az Alkotmánybíróság döntéseiben felhívta a figyelmet, hogy a jogállamiságnak több összetevője van, az egyik legfontosabb alapkövetelmény a közhatalom, a közigazgatás törvény alá rendeltsége: a közhatalommal rendelkező szervek a jog által megállapított működési rendben, a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki tevékenységüket. Mint arra az Alkotmánybíróság döntéseiben rámutatott, a jogállamiság szorosan összefügg a jogbiztonság követelményével *A jogbiztonság nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is.*

5.2.2. Az emberi méltósághoz való jog

Az Alaptörvény II. cikke alapján az emberi méltóság sérthetetlen, minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz. Az Alaptörvény hatályba lépését követően is hivatkozási pontot jelentő alkotmánybírói gyakorlat az emberi méltósághoz való joggal kapcsolatosan arra hívja fel a figyelmet, hogy a méltóság az emberi élettel eleve együtt járó minőség, amely oszthatatlan és korlátozhatatlan, s ezért minden emberre nézve egyenlő. Az egyenlő méltósághoz való jog az élethez való joggal egységben azt biztosítja, hogy ne lehessen emberi életek értéke között jogilag különbséget tenni. Emberi méltósága és élete mindenkinek érthetetlen, aki ember, függetlenül fizikai és szellemi fejlettségétől, illetve állapotától, és attól, hogy emberi lehetőségéből mennyit valósított meg, és miért annyit. A méltósághoz való jognak részét képezi az is, hogy minden embert másokkal egyenlő méltóságú személyként kell kezelni, vagyis az egyes emberek és embercsoportok között tilos indokolatlan, észszerőtlen különbséget tenni. *A fentiekben túl a Fogyatékosügyi Egyezmény 3. cikke alapelveként deklarálja a veleszületett méltóság elvét és annak tiszteletben tartását.*

5.2.3. A hátrányos megkülönböztetés tilalma, a fogyatékossgal élők védelme

Az Alaptörvény XV. cikkének (2) bekezdése a korábbi Alkotmány 70/A.§-hoz hasonlóan tartalmazza a diszkrimináció tilalmát, mely szerint Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékossg, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.

Az Alaptörvény XV. Cikk (4) bekezdése továbbá előírja, hogy Magyarország az esélyegyenlőség megvalósulását külön intézkedésekkel segíti, a XV. cikk (5) bekezdése emellett külön is kiemeli, hogy Magyarország külön intézkedésekkel védi a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékossgal élőket.

Az Alaptörvény tehát a gyermekeket és a fogyatékossgal élőket gondoskodásra szoruló és külön védelmet igénylő csoportként emeli ki. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében rögzített a hátrányos megkülönböztetés általános tilalma alóli kivételt jelent az Alaptörvény idézett rendelkezése, amelyek alapján Magyarország az esélyegyenlőtlenségek kiküszöbölését célzó intézkedéseket is tesz. E rendelkezés értelmében az egyenlőség tartalmi megvalósulását szolgáló, az esélyegyenlőtlenség felszámolása érdekében tett pozitív megkülönböztetés megengedett. Az esélyegyenlőség elősegítése az állam részéről egy jogi lehetőséget biztosít, ugyanakkor bizonyos, valamely tulajdonságuk (pl. életkor, betegség, testi fogyatékossg) okán sajátos, kiszolgáltatottabb helyzetük miatt objektíve hátrányba kerülő személyek csoportjainál az állami beavatkozás *nem fakultatív feladat*: az állam köteles hatékony lépéseket tenni az eredendően, súlyosan egyenlőtlen helyzet felszámolására. Az alkotmánybírói esetjog szerint az állam szabadságot élvez abban, hogy milyen módon, milyen jogi, normatív és anyagi eszközökkel teljesíti az esélyegyenlőség előmozdítására vonatkozó alkotmányos kötelezettségét, mint államcél: e körben mérlegelni lehet az eszközök megválasztásában az állam teherbíró képességét.

Az Alaptörvény mellett a CRPD preambuluma is kimondja, hogy *bármely a fogyatékossg alapján történő hátrányos megkülönböztetése az emberi személy veleszületett méltóságának és értékének megsértése*. A Fogyatékossgügyi Egyezmény 4. cikk 1-2. pontja szerint a részes államok kötelezettséget vállalnak arra, hogy biztosítják és elősegítik valamennyi alapvető emberi jog és szabadság teljes megvalósulását valamennyi fogyatékossgal élő személy számára, a fogyatékossg alapján történő bármiféle hátrányos megkülönböztetés nélkül. A Fogyatékossgügyi Egyezmény 5. cikke deklarálja továbbá, hogy *a törvény előtt minden személy egyenlő, és mindenféle hátrányos megkülönböztetés nélkül jogosult a törvények által nyújtott védelemre és kedvezményre*.

5.2.4. A gyermekek jogainak kiemelt védelme

A gyermek megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz való jogát az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése rögzíti. A gyermeket főszabályként minden olyan alapvető jog megillet, mint bármely más embert, de ahhoz, hogy a jogok teljességével képes legyen élni, biztosítani kell számára az életkorának megfelelő minden feltételt a felnőtté váláshoz. Kifejezetten a gyermekek jogaként rögzíti a törvény a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemre és gondoskodásra való jogot. E védelemre és gondoskodásra a gyermek mindenkivel szemben igényt tarthat. Így a gyermek szülei, családja, az állam és a társadalom valamennyi tagja is köteles a gyermek jogait tiszteletben tartani, és a társadalom fennmaradásának zálogaként biztosítani számára a megfelelő fejlődéséhez szükséges feltételeket. A gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való joga az állam köteletségét alapozza meg a gyermek személyiségfejlődése intézményes védelmére. A gyermek, mint az alapjogok alanya oldalán az életkorból adódó hátrányokat az állam oldaláról az az intézményvédelmi kötelezettség egyenlíti ki, hogy aktívan kell cselekednie a gyermekek alapjogainak előmozdítása, érvényesülése és védelme érdekében.

A Gyermekjogi Egyezmény preambuluma is rögzíti, hogy a gyermeknek, figyelemmel fizikai és szellemi érettségének hiányára, különös védelemre és gondozásra van szüksége, nevezetesen megfelelő jogi védelemre, születése előtt és születése után egyaránt. Továbbá a Gyermekjogi Egyezmény 3. cikke minden gyermekekkel kapcsolatba kerülő intézményt és hatóságot a gyermek legjobb érdekének megfelelő eljárásra, döntésre kötelez. Valamint a 23. cikk szerint „az Egyezményben részes államok elismerik, hogy a szellemileg vagy testileg fogyatékos gyermeknek emberi méltóságát biztosító, önfenntartását előmozdító, a közösségi életben való tevékeny részvételét lehetővé tevő, teljes és tisztességes életet kell élnie”.

A Fogyatékosügyügyi Egyezmény 7. cikke értelmében „a részes államok minden szükséges intézkedést meghoznak, hogy a fogyatékossgal élő gyermekek számára más gyermekekkel azonos alapon biztosítsák valamennyi emberi jog és alapvető szabadság teljes körű gyakorlását.”

5.2.5. Oktatáshoz való jog

Az Alaptörvény XI. cikk (1)-(2) bekezdése alapján minden magyar állampolgárnak joga van a művelődéshez, Magyarország ezt a jogot a közművelődés kiterjesztésével és általánossá tételével, az ingyenes és kötelező alapfokú, az ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú, valamint a képességei alapján mindenki számára hozzáférhető felsőfokú oktatással, továbbá az oktatásban részesülők törvényben meghatározottak szerinti anyagi támogatásával biztosítja. Az Alaptörvény a személyiség kibontakoztatásának, a tájékozott és felelős polgárrá válásnak az egyik alapvető feltételeként valamennyi magyar állampolgár jogát elismeri a műveltség megszerzésére törekvéshez. E jog érvényesítése szükségszerűen állami cselekvést igényel: az állam az elengedhetetlenül fontos ismeretek megszerzését, a gyermekek megfelelő fejlődését a kötelező – és ezzel összhangban – bárki számára ingyenesen hozzáférhető alapfokú oktatással biztosítja.

Az Alkotmánybíróság a 3046/2013. (II. 28.) AB határozatában kiemelte, hogy az oktatáshoz való jog, valamint az államot terhelő intézményvédelmi kötelezettség tartalmával már több határozatában foglalkozott, az ezekben kifejtett álláspontját pedig az Alaptörvény XI. cikk (2) bekezdésével összefüggésben is fenntartja. Hangsúlyozza, hogy a mindenkori törvényhozó és végrehajtó hatalom alkotmányos joga és egyben kötelessége az oktatási rendszer működtetésének folyamatos figyelemmel kísérése, a felmerülő hibák kijavítása, a hiányosságok pótlása, a működési zavarok elhárítása, az ellehetetlenülés megakadályozása.

A Fogyatékosügyügyi Egyezmény 24. cikk deklarálja a fogyatékos személyek oktatáshoz való jogát. E jog hátrányos megkülönböztetés nélküli, az egyenlő esélyek alapján történő megvalósítása céljából a részes államok befogadó oktatási rendszert biztosítanak minden szinten, továbbá élethosszig tartó tanulási lehetőséget nyújtanak.

5.2.6. A nemzetközi emberi jogi kötelezettségek érvényesítése

Az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdése értelmében Magyarországnak a nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítania kell a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját, jelen esetben azt, hogy a magyar jogi szabályozás megfeleljen a Fogyatékosügyügyi Egyezmény által felállított és a Bizottság által jelzett kötelezettségeknek. Ebbe nemcsak az tartozik bele értelemszerűen, hogy a jogrendszerben nem maradhatnak olyan szabályok, amelyek nem egyeztethetők össze a Fogyatékosügyügyi Egyezmény rendelkezéseivel, hanem az is, hogy ahol szükséges, ott a jogalkotó érdemi és hatékony lépéseket tegyen a hiányzó szabályozás megalkotása érdekében. A CRPD 4. cikke a következők szerint rendelkezik az általános kötelezettségekről:

„1. A részes államok kötelezettséget vállalnak arra, hogy biztosítják és elősegítik valamennyi alapvető emberi jog és szabadság teljes megvalósulását valamennyi fogyatékossgal élő személy számára, a fogyatékossgal alapján történő bármiféle hátrányos megkülönböztetés nélkül. Ennek érdekében a részes államok vállalják, hogy:

a) meghoznak minden megfelelő jogalkotási, közigazgatási és egyéb intézkedést a jelen Egyezményben foglalt jogok végrehajtása érdekében;

b) megtesznek minden megfelelő intézkedést, ideértve a jogalkotási lépéseket a fogyatékossgal élő személyek hátrányos megkülönböztetését tartalmazó törvények, rendelkezések, szokások és gyakorlat módosítása vagy eltörlése érdekében;

c) figyelembe veszik a fogyatékossgal élő személyek emberi jogainak védelmét és előmozdítását valamennyi politika és program során;

d) tartózkodnak minden olyan cselekedetben és gyakorlatban való részvételtől, amely nem összeegyeztethető a jelen Egyezménnyel, és biztosítják, hogy a hatóságok és közintézmények a jelen Egyezménnyel összhangban tevékenykedjenek;

e) minden megfelelő intézkedést meghoznak bármely személy, intézmény vagy magánvállalkozás által a fogyatékossgal alapján történő hátrányos megkülönböztetés felszámolása érdekében. [...]

2. Tekintettel a gazdasági, társadalmi és kulturális jogokra minden részes állam vállalja, hogy a rendelkezésre álló erőforrásai felső határáig, és szükség esetén, a nemzetközi együttműködés keretében, intézkedéseket tesz e jogok teljes megvalósításának fokozatosan történő elérése érdekében, fenntartás nélkül, a nemzetközi joggal összhangban, a jelen Egyezményben foglalt kötelezettségek haladéktalan alkalmazására [...].

4. A jelen Egyezményben semmi nem értelmezhető úgy, mint ami befolyásolja a részes állam jogának, vagy az adott részes állam vonatkozásában hatályos nemzetközi jognak a fogyatékossgal élő személyek jogainak hatékonyabb szabályozását biztosító rendelkezéseit. A jelen Egyezményben részes államok joga, szerződesei, szabályozása vagy szokásai által elismert, vagy tartalmazott emberi jogok és alapvető szabadságok nem korlátozhatók vagy csorbíthatók arra hivatkozással, hogy a jelen Egyezmény az adott jogokat vagy szabadságokat nem, vagy csak kisebb mértékben ismeri el [...].”

A szerződések jogáról szóló Bécsi szerződés 31. cikke értelmében a szerződést jóhiszeműen, kifejezéseinek szövegösszefüggésükben szokásos értelme szerint, valamint tárgya és célja figyelembevételével kell értelmezni. A CRPD 1. cikke értelmében az Egyezmény célja valamennyi emberi jog és alapvető szabadság teljes és egyenlő gyakorlásának előmozdítása, védelme és biztosítása valamennyi fogyatékossgal élő

személy számára, és a velük született méltóság tiszteletben tartásának előmozdítása. A CRPD alapelvei között elsőként említi továbbá, hogy a fogyatékossgal élő személyeket is megilleti a veleszületett méltóság, az egyéni autonómia tisztelete, beleértve a saját döntés meghozatalának szabadságát és a személyek függetlenségét.³ Ebből következően *a jelentés tartalmában az emberi méltóság alapjogi védelmének primátusából vezeti le a fogyatékossgal élő személyeket megillető további és felhívott alapjogok érvényesülésének problémáit.*

Ehhez kapcsolódóan kiemelem, hogy a Fogyatékossgügyi Egyezmény elfogadása paradigmaváltást, szemléletváltást jelentett a fogyatékossgal élő személyek jogainak medikális megközelítésétől az emberi jogi megközelítés alapján való gondolkodás felé. Ennek lényege az inkluzív (az alany autonómiájának a szociális közegben való érvényesülése) és szubsztanciális (lényegi, a fogyatékos embert, mint az emberi jogok alanyát, és nem tárgyát szem előtt tartó) gondolkodásmód.⁴

A Gyermekjogi Egyezmény részes államaként Magyarország kötelezettséget vállalt a gyermekkel foglalkozó és védelmét biztosító intézmények létesítésre, ezen intézményekben a *jogszabályoknak megfelelő szakmai létszám, szakértelem, biztonság, az egészséges környezet biztosítására.*

6. Az ügy érdeme tekintetében

A feltárt tényállás alapján a vizsgálat a súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermek tankötelezettségének teljesítése érdekében a hatóságok (beleértve a közszolgáltatást nyújtó szerveket) által végzett tevékenységre terjedt ki a hatásköröm, így az Ajbt. szervi hatálya alá nem tartozó magánszemélyek (így a szülő) magatartásának esetleges közrehatását vizsgálatom során nem elemezhettem és minősíthettem.

6.1. Fogyatékossgal élő gyermekek oktatáshoz való joga

A Fogyatékossgügyi Egyezmény 24. cikke értelmében a részes államok elismerik a fogyatékossgal élő személyek oktatáshoz való jogát. E jog hátrányos megkülönböztetés nélküli, az egyenlő esélyek alapján történő megvalósítása céljából a *részes államok befogadó oktatási rendszert biztosítanak minden szinten, továbbá élethosszig tartó tanulási lehetőséget nyújtanak az alábbiakra figyelemmel:*

„a) az emberben rejlő képességek, méltóságérzet és önbecsülés teljes mértékű kifejlesztése, valamint az emberi jogok, alapvető szabadságok és az emberi sokszínűség tiszteletben tartásának erősítése;

b) a fogyatékossgal élő személyek személyiségének, tehetségének és alkotóképességének, valamint mentális és fizikai képességeinek lehető legteljesebb fejlesztése;

c) a szabad társadalomban való tényleges részvétel lehetővé tétele a fogyatékossgal élő személyek számára.

2. E jog érvényesítése során a részes államok biztosítják az alábbiakat:

a) a fogyatékossgal élő személyeket fogyatékossguk alapján nem zárják ki az általános oktatási rendszerből, és a fogyatékossgal élő gyermekeket fogyatékossguk alapján nem zárják ki az ingyenes és kötelező alapfokú oktatásból, valamint a középfokú oktatásból;

b) a fogyatékossgal élő személyek a lakóközösségükben élő többi személlyel azonos alapon férnek hozzá a befogadó, minőségi és ingyenes alapfokú oktatáshoz, valamint a középfokú oktatáshoz;

³ Fogyatékossgügyi Egyezmény 3. cikk a) pont

⁴ Theresia Degener, a CRPD Bizottság alelnöke, az ENSZ Fogyatékossgügyi Egyezménye kidolgozásának aktív résztvevője; 2013. január, Trier, Academy of European Law.

- c) gondoskodnak az egyén igényeihez történő ésszerű alkalmazkodásról;
- d) a fogyatékossgal élő személyek megkapják a hatékony tanulásukat előmozdító szükséges támogatást az általános oktatási rendszerben;
- e) hatékony, személyre szabott támogató intézkedéseket biztosítanak, a tudományos és társadalmi fejlődés legmagasabb fokának elérését segítő környezetben, a teljes körű integráció céljával összhangban.”

A CRPD 24. cikke normatív tartalmának meghatározásával az Egyezmény 4. számú általános kommentárja részletesen foglalkozik. Ennek megfelelően a befogadó oktatáshoz való jog biztosítása együtt jár a kultúra, a politika és a gyakorlat átalakításával minden formális és nem formális oktatási környezetben, hogy teret adjon az eltérő követelményeknek és minden egyes tanulónak. (...) *Magában foglalja az oktatási rendszer azon képességének erősítését, hogy elérjen minden tanulót. A teljes és hatékony részvételre, elérhetőségre és az összes hallgató teljesítményére összpontosít, különösen azokéra, akiket különböző okokból kirekesztettek vagy a marginalizáció kockázata fenyeget.* A befogadás részét képezi a magas szintű formális és informális oktatáshoz való hátrányos megkülönböztetés nélküli hozzáférés és az abban való előmenetel. A befogadás célja, hogy lehetővé tegye a közösségek, rendszerek és struktúrák számára a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelmet, beleértve a káros sztereotípiákat, hogy elismerjék a sokszínűséget, előmozdítsák a részvételt és leküzdjék a mindenki számára elérhető tanulás és részvétel akadályait oly módon, hogy a fogyatékossgal élő diákok jólétére és sikerére összpontosítsanak. *Megköveteli az oktatási rendszer alapvető átalakítását a jogalkotásban, a politikában, továbbá az oktatás finanszírozásában, igazgatásában, tervezésében, megvalósításában és ellenőrzésében.*⁵

Amint azt valamennyi fogyatékossgüggyel foglalkozó ombudsmani jelentés kiemeli, a Fot. legfontosabb elve szerint az államnak, a társadalom szervezeteinek és tagjainak oly módon kell tevékenységüket végezni, hogy az ne okozhasson olyan károsodást, amely fogyatékossgá kialakulásához vezet, illetve *olyan körülményeket kell létrehozni, amelyben a fogyatékos emberek képesek lesznek teljesebb életre és a fogyatékossgukból fakadó terheik csökkenthetőek.*⁶

A tervezési, döntési folyamatok során kiemelten kell kezelni a fogyatékos személyek sajátos szükségleteit, és figyelemmel kell lenni arra, hogy a fogyatékos személyek, a bárki által igénybe vehető lehetőségekkel csak különleges megoldások alkalmazása esetén élhetnek. A fogyatékos személyeket érintő döntések során tekintettel kell lenni arra, hogy a fogyatékos személyek a társadalom és a helyi közösség egyenrangú tagjai, ezért meg kell teremteni azokat a feltételeket, amelyek lehetővé teszik számukra a társadalmi életben való részvételt.⁷ Az állam köteles gondoskodni a fogyatékos személyeket megillető jogok érvényesítéséről, a fogyatékos személyek hátrányait kompenzáló intézményrendszer működtetéséről a nemzetgazdaság mindenkori lehetőségeivel összhangban.⁸

A Fot. 13. § (1) bekezdése szerint *a fogyatékos személynek joga, hogy állapotának megfelelően és életkorától függően korai fejlesztésben és gondozásban, óvodai nevelésben, iskolai nevelésben és oktatásban, fejlesztő felkészítésben, szakképzésben, felnőttképzésben, továbbá felsőoktatásban vegyen részt a vonatkozó jogszabályokban meghatározottak szerint.*

Az Nkt. alapelvi szinten deklarálja, hogy *a köznevelés kiemelt feladata az iskolát megelőző kisgyermekkori fejlesztés, továbbá a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók speciális igényeinek figyelembevétele,*

⁵ 4. számú Általános Kommentár (2016) az inkluzív oktatáshoz való jogról. II. A 24. cikk normatív tartalma 9.pont.

⁶ Fot. 2. § (1) bekezdés

⁷ Fot. 2. § (3)-(4) bekezdés

⁸ Fot. 2. § (5) bekezdés

*egyéni képességeikhez igazodó, legeredményesebb fejlődésük elősegítése, a minél teljesebb társadalmi beilleszkedés lehetőségeinek megteremtése.*⁹

Az Nkt. 4. § 25. pontja alapján *sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló*: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem-vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

A SNI tanulók oktatáshoz való joga kétféle módon érvényesül Magyarországon. A gyermekek egyik csoportját azok képezik, akik *a szakértői bizottság véleménye alapján a többi gyermekkel, tanulóval együtt nevelhetők, oktathatók*. Esetükben a befogadó oktatás valósulhat meg, speciális igényeikre is figyelemmel többségi iskolába járnak.

A SNI tanulók másik csoportját azok a gyermekek képezik, akiknek *az óvodai nevelése, iskolai nevelése-oktatása, kollégiumi ellátása, e célra létrehozott gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai nevelési-oktatási intézményben, óvodai csoportban, iskolai osztályban, kollégiumi csoportban történik*, tekintettel arra, hogy ők kisebb csoportban, speciális ellátási igényeikre is tekintettel, hatékonyabban fejleszthetők és foglalkoztathatók.

A Fogyatékoságügyi Egyezmény²⁴ 24. cikke a fogyatékosággal élő gyermekek befogadó oktatáshoz való jogát deklarálja. Nem hagyható azonban figyelmen kívül, hogy szakmai szervezetek, a fogyatékos személyekkel foglalkozó szakemberek, valamint érdekképviselői szervezetek véleménye alapján, egyes fogyatékosággal élő személyek az életük teljes hosszára vetített érdekeit az szolgálja legjobban, ha megfelelően specializált ellátást kapnak, melyek a leginkább személyre szabott támogatás keretében valósulnak meg.¹⁰

6.2. A beadványban sérelmezett egyedi körülmények vonatkozásában

Az Nkt. 47. § (1) bekezdése szerint *a sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították*. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani.

Az Nkt. 15. § (1) bekezdés értelmében a gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai nevelési-oktatási intézmény a kizárólag sajátos nevelési igényű gyermekeket, tanulókat ellátó nevelési-oktatási intézmény, amely a szakértői bizottság véleménye alapján vehető igénybe. Az Nkt. 15. § (2) bekezdése értelmében, ha a sajátos nevelési igényű gyermek súlyos és halmozottan fogyatékos, attól az évtől kezdődően, hogy tankötelessé válik, fejlesztő nevelés-oktatásban vesz részt.

A fejlesztő nevelés-oktatást a gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai nevelési-oktatási intézmény látja el egyéni vagy csoportos formában a) saját intézményében külön erre a célra létrehozott csoportban, b) *otthoni ellátás keretében*, c) abban az intézményben, amely a

⁹ Nkt. 3. § (6) bekezdés

¹⁰ http://webmail.autizmus.hu/spec_jogok.shtml#Autizmus_%E9s_oktat%E1s_%C1ll%E1sfoglal%E1s_az_aut. A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek jelentős része nem tud járni, beszélni, értelmi fogyatékosággal él, illetve egyéb betegségekkel és rendellenességekkel küzdhet. Leggyakrabban a kommunikációs, az értelmi és a mozgásos funkciók sérülésével kell számolni. Oktatásuk során kiemelt cél a humán alapfunkciók – például a kommunikáció, a beszéd, az étkezés, a testi higiénia vagy az érzékelés – tanítása és gyakorlása, folyamatos fejlesztése. Egész életükben ápolásra és gondozásra szorulnak. Ld. Márkus Eszter (2005): Súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek nevelésének elméleti és gyakorlati problémái. Budapest, Eötvös Lóránd Tudományegyetem Neveléstudományi Doktori Iskola. Doktori értekezés (Kézirat). Hivatkozva: AJB-1672/2017-es számú jelentés.

gyermek ápolását, gondozását ellátja.¹¹ A fejlesztő nevelés-oktatást a köznevelésért felelős miniszter rendeletében foglaltak alkalmazásával, a sajátos nevelési igény típusának megfelelő gyógypedagógus, konduktor foglalkoztatásával, a szülő igénye, a gyermek állapota és a szakértői bizottság fejlesztő foglalkozások heti óraszámára vonatkozó javaslatának figyelembevételével kell megszervezni. *A heti fejlesztő foglalkozások száma nem lehet kevesebb húsz óránál. Indokolt esetben a szülő kérésére, ha a gyermek állapota szükségessé vagy lehetővé teszi, ennél több vagy kevesebb óraszám is megállapítható.*

Az oktatáshoz való jog biztosítása a fogyatékossgal élő gyermekek számára esély a fejlődésre, az önálló(bb) életvitel megteremtésére. *A tanköteles korú gyermek oktatásban való részvételének biztosítása a szülő kötelessége és felelőssége is egyben. Az Nkt. 15. § (4) bekezdése értelmében a fejlesztő nevelés-oktatásban a tanuló annak a tanítási évnél az utolsó napjáig köteles részt venni, amelyben betölti a tizenhatodik életévét és annak a tanítási évnél az utolsó napjáig vehet részt, amelyben betölti a huszonharmadik életévét.*

A konkrét ügy kapcsán rendelkezésemre bocsátott dokumentáció alapján megállapítható, hogy a panaszos gyermeke súlyos, halmozott fogyatékossgal él, tankötelezettségét 2013-ban kelt első szakértői véleménye óta fejlesztő nevelés-oktatásban teljesíti. Az első szakértői vélemény heti 2 óra egyéni fejlesztést, otthoni ellátás keretében írt elő, figyelemmel a gyermek egészségi állapotára. A gyermek szakértői véleménye a kötelező felülvizsgálatokon, és a család költözése okán túl, szülői kérésre is több ízben módosult. A Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottsága a panaszos gyermeke számára egészségi állapotára is figyelemmel *otthoni ellátás keretében, 2016. márciustól heti két, majd 2018. szeptembertől heti négy óra egyéni fejlesztési órással állapította meg a tankötelezettség teljesítését, intézményként az Iskolát kijelölve.*

2016-tól a gyermek fejlesztő nevelés-oktatását, otthoni ellátás keretében az Iskola gyógypedagógusai végezték. 2018-tól a korábban megállapított heti két óra fejlesztési órásszámot a Szakértői Bizottság heti négy óra fejlesztésre emelte, mivel a gyermek testvérével együtt végezték a gyógypedagógusok a fejlesztéseket a gyermekek otthonában. Az Iskola éveken keresztül a gyermekek és a család érdekét szem előtt tartva megoldotta az otthoni ellátást, bár az utazások szervezése, az ideális fejlesztési környezet kialakítása, így a hatékony szakmai munka megvalósítása mindig nehézséget okozott az intézménynek és az intézmény dolgozóinak. Az Iskola 2024-ben először szóban, majd írásban is jelezte a Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottsága felé, hogy a 2024/25-ös tanévtől otthoni ellátás keretében nem, csak jelenléti oktatással tudja folytatni a panaszos gyermekének fejlesztő nevelés-oktatását. Az Iskola személyi feltételeinek hiánya mellett arra is hivatkozott, hogy az Iskolának nem alaptevékenysége az utazó gyógypedagógusi hálózat működtetése, ennek hiányában nem tudják a gyermeket otthonában tovább ellátni.

Felhívom ugyanakkor a figyelmet arra, hogy az utazó gyógypedagógusi és utazó konduktori hálózat feladatát az Nkt. 15/A. § (1) bekezdése a következőképpen határozza meg – *az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat feladata a sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló többi gyermekkel, tanulóval részben vagy egészben együtt, azonos óvodai csoportban, iskolai osztályban történő óvodai nevelését, tanuló iskolai nevelés-oktatását végző nevelési-oktatási intézmények számára a sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló neveléséhez, oktatásához szükséges speciális szakképzettséggel rendelkező szakember biztosítása, amennyiben a nevelési-oktatási intézmény a 47. §-ában meghatározottak szerint alkalmazandó gyógypedagógus, konduktor szakképzettségű szakemberrel nem rendelkezik. Az utazó gyógypedagógusi hálózat tehát nem a fejlesztő nevelés-oktatás keretében otthoni ellátásban részesülő tanulók oktatását, hanem az együttnevelésben részesülő SNI tanulók fejlesztését, oktatását végzi. A fogyatékossgügyi független mechanizmus keretében végzett*

¹¹ Nkt. 15. § (2a) pontja alapján

vizsgálati tapasztalataim szerint ugyanakkor az otthoni ellátást igénylő SNI gyermekek oktatását általában az utazó gyógypedagógusi hálózat pedagógusainak segítségével oldják meg az iskolák, az EGYMI-k.

Az Nkt. alapján az SNI tanulónak joga van a különleges bánásmódhoz attól kezdve, hogy igényjogosultságát megállapították. Álláspontom szerint e rendelkezés célját és funkcióját, valamint a (jog)rendszerben elfoglalt helyét tekintve nem csupán a szülőre, a szakértői bizottságra vonatkozik, hanem egyben követelményeket támaszt az iskolákkal szemben is. Az iskoláknak ugyanis a hozzájuk jelentkező SNI tanulók esetén tisztázni kell a jelentkező tanuló oktatásához szükséges feltételek rendelkezésre állását, vagyis elsőként azt, hogy az adott köznevelési feladat ellátását a tanuló számára tudja-e nyújtani az adott iskola.

A rendelkezésemre álló dokumentáció alapján az Iskola több éven keresztül az otthoni ellátás nehézségei ellenére is végezte a gyermek oktatását, majd a Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottsága felé több ízben jelezte, hogy a 2024/25-ös tanévtől nem tudja panaszos gyermekének az otthoni ellátását biztosítani. A feltárt tényállás alapján az is megállapítható, hogy a Szakértői Bizottság az Iskola jelzése ellenére nem szüntette meg az intézménykijelölést, ezért az Iskola a 2024/25-ös tanévben is folytatta a gyermekek otthoni fejlesztő-nevelés oktatását azért, hogy a gyermekek ne maradjanak ellátás nélkül. 2025. februárjában az Iskola a Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottsága felé ismételt jelezte az intézménykijelölés megszüntetésének kérését.

A szakértői bizottságoknak az SNI gyermekek oktatáshoz való jogának biztosítása tekintetében kulcsszerepe van. Egyrészt a konkrét ellátásra való jogosultság a szakértői vélemény kibocsátásával keletkezik, vagyis az SNI gyermek kizárólag a szakértői vélemény alapján tarthat igényt a speciális szolgáltatásokra. Másrészt a szakértői véleményben javaslatot tesznek a gyermek konkrét ellátására, mely a gyermek egyéni szükségleteihez igazodik és amely a gyermek fejlődését szolgálja. A szakértői vélemény számos ponton orientálja a szülőt, a pedagógust, a kijelölt intézményt abban, hogy mely elvek, módszerek mentén történjen az SNI gyermek fejlesztése, mely tantárgyak esetén igényel speciális bánásmódot, kedvezményeket.¹² *A gyermek fogyatékosságának megfelelő intézmény kijelöléséről is a szakértői vélemény rendelkezik.* Az SNI tanuló csak abba az intézménybe járhat, amelyet a szakértői véleményben kijelöltek számára. Az Nkt. 47. § (4) bekezdése értelmében az SNI gyermek csak olyan intézménybe vehető fel, ahol a gyermek, tanuló külön neveléséhez és oktatásához, a fejlesztő nevelés-oktatáshoz, a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő gyógypedagógus, konduktor foglalkoztatása, a neveléshez és oktatáshoz szükséges speciális tanterv, tankönyv és egyéb segédlet biztosított.

A rendelkezésemre álló dokumentációból megállapítható, hogy a Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottsága igyekezett együttműködni a szülővel, törekedett tiszteletben tartani a szülő iskolaválasztáshoz való jogát, és segíteni a családot abban, hogy a gyermek a fejlesztő nevelés-oktatásban – a jogszabályi lehetőségek biztosította keretek között – minél tovább részt vegyen.¹³ A panaszos gyermekének fejlesztő nevelés-oktatását a tizenhatodik életév betöltése után is lehetővé tette a Szakértői Bizottság. A rendelkezésemre álló iratok alapján megállapítható az is, hogy panaszos gyermeke részére a gyermek tankötelezettségének fennállása óta a lakóhelyük szerinti vármegye több fejlesztő nevelés-oktatást végző intézménye kijelölésre került. A panaszos sok esetben elégedetlen volt az intézmények munkájával, vagy a gyermek iskolába szállítását nem sikerült megoldani. *A szülő kérésének megfelelően került sor több ízben intézményváltásra úgy, hogy a kijelölt*

¹² 15/2013. EMMI rendelet 17. § (1) bekezdése értelmében a szakértői bizottság a szakértői véleményében tesz javaslatot a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló *ellátására, az ellátás módjára, formájára és helyére*, az ellátáshoz kapcsolódó pedagógiai szakszolgálatok típusaira, a *szükséges szakemberre és annak feladataira*.

¹³ Ld. Nkt. 15. § (4) bekezdés

intézmények személyi és tárgyi feltételeik tekintetében alkalmasak lettek volna a gyermek fejlesztő-nevelés oktatásának ellátására.

Konkrét ügy kapcsán megállapítható az is, hogy a Szakértői Bizottság annak ellenére nem jelölt ki a panaszos gyermeke számára új és a gyermek ellátását vállaló és arra alkalmas intézményt, hogy a korábban kijelölt Iskola jelezte, hogy nem tudja a gyermek otthoni ellátását biztosítani. A gyermek számára úgy került sor jelenléti oktatást biztosító intézményként az Iskola kijelölésére, hogy a szakértői vélemény maga is tartalmazza, hogy panaszos gyermeke egészségi állapota miatt csak mentőautóban, légzéstámogatás biztosítása mellett szállítható. A Szakértői Bizottság álláspontja szerint új intézmény kijelölésére azért nem került sor, mert a gyermek ellátására alkalmas köznevelési intézmények egy része – személyi és tárgyi feltételeinek hiánya miatt – nem tudta vállalni a gyermek otthoni ellátását, míg más köznevelési intézményeket a szülő nem fogad el.

Szükségesnek tartom e tekintetben a szülő jogaira és kötelességeire is felhívni a figyelmet. Az Alaptörvény XVI. cikk (2) bekezdése értelmében *a szülőknek joguk van megválasztani a gyermeküknek adandó nevelést.* A (3) bekezdés szerint *a szülők kötelesek kiskorú gyermekükről gondoskodni. E kötelezettség magában foglalja gyermekük taníttatását.*

A Gytv. 12. § (1) bekezdése szerint a gyermek szülője jogosult és köteles arra, hogy gyermekét családban gondozza, nevelje és a gyermeke testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges feltételeket – különösen a lakhatást, étkezést, ruházattal való ellátást –, valamint az oktatásához és az egészségügyi ellátásához való hozzájutást biztosítsa. Továbbá a Gytv. 12. § (4) bekezdés e) pontja alapján a gyermek szülője köteles a gyermeke ellátásában közreműködő személyekkel és szervekkel, továbbá a hatóságokkal együttműködni. Az Nkt. 72. § szintén rögzíti a szülők kötelezettségeit a tanköteles kiskorú taníttatásával kapcsolatban.¹⁴

Az Alkotmánybíróság a 3046/2013. (II. 28.) AB határozatában kiemelte, hogy a szülő joga, hogy megválassza a gyermekének adandó nevelést, e szülői jog lényeges tartalma, hogy *a szülők maguk döntenek arról, hogy hagyományaik, családi szokásaik, társadalmi helyzetük, vallási és erkölcsi meggyőződésük, anyagi lehetőségeik szerint miként választják meg a gyermek nevelését, oktatását biztosító intézményt, módszert, eszközöket.* Ebbe külső hatalom, a családon kívülálló személy nem avatkozhat be. *A neveléshez való jog azonban nem választható el sem a tankötelezettségtől, sem pedig az államnak a gyermekek védelmében és a róluk való gondoskodásban betöltött szerepétől.* A taníttatás kötelezettsége egyrészt eleve a neveléshez való jog immanens alaptörvényi korlátját jelenti: *a szülő eldöntheti, milyen taníttatásban részesíti tanköteles kiskorú gyermekét, de nem választhatja azt, hogy egyáltalán nem taníttatja őt, ez ugyanis ellentétes lenne az Alaptörvényben írtakkal.*

A gyermek Alaptörvényben garantált oktatáshoz való joga érvényesülésének akadályozása során *felmerül a gyermek veszélyeztetettségének lehetősége, mely további hatósági intézkedések megtételét vonhatja maga után.*

A Gytv. 67. § (1) bekezdése alapján ugyanis, ha a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges ellátás a szülő beleegyezésével nem biztosítható és ez a helyzet a gyermek fejlődését veszélyezteti, a gyámhatóság a veszélyeztetettség mértékétől függően a 15. § (4) bekezdésében felsorolt intézkedések valamelyikét megteszi. A Gytv.

¹⁴ A szülő kötelessége, hogy gondoskodjon gyermeke értelmi, testi, érzelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges feltételekről és arról, hogy gyermeke teljesítse kötelességeit (ti. iskolába járási, tanórákon való részvétel kötelezettségét is), továbbá megadjon ehhez minden tőle elvárható segítséget, együttműködve az intézménnyel, figyelemmel kísérje gyermeke fejlődését, tanulmányi előmenetelét; biztosítsa gyermeke (...) tankötelezettségének teljesítését; tiszteletben tartsa az óvoda, az iskola, kollégium vezetői, pedagógusai, alkalmazottai emberi méltóságát és jogait, tiszteletet tanúsítson irántuk

meghatározza a gyermekvédelmi jelzés megtételére alapot adó veszélyeztetettség fogalmát.¹⁵ A Gyvt. 17. § (1) bekezdése értelmében gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot látnak el – a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében – a törvényben meghatározott alaptevékenység keretében többek között a köznevelési intézmények. Azt, hogy a gyermek veszélyeztetettnek tekinthető-e a vele és családjával kapcsolatban álló szakemberek, az egészségügyi szolgáltatók, a gyermekjóléti alapellátás, a gyámhatóság munkatársai mérlegelik és döntenek el.¹⁶ A gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjai a gyermek érdekében kötelesek egymással együttműködni és egymást kölcsönösen tájékoztatni a Gyvt. 17. § (3) bekezdése szerint.

A Szabstv. 247. § (1) bekezdés b) pontja szerint az a szülő vagy törvényes képviselő, *aki nem biztosítja, hogy súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermeke a fejlődését biztosító nevelésben, nevelés-oktatásban vegyen részt szabálysértést követ el.* Az Szabstv. 248. § (2) bekezdés c) pontja szerint pedig szabálysértést valósít meg, *aki a pedagógiai szakszolgáltatásra vonatkozó rendelkezéseknek megfelelően készített szakvéleményben foglaltakat szándékosan figyelmen kívül hagyja.*

A szülők együttműködése tehát elengedhetetlen a gyermekük taníttatását illetően, mely kötelezettség kiterjed az iskolába járási javaslattal tankötelezettségüket teljesítő gyermekek szüleire, de azokra is, akik otthoni ellátás keretében, egyéni fejlesztési óraszámban teljesítik a tankötelezettségüket. A szülő kötelessége az, hogy az otthoni ellátás sikeres megvalósulásához, a fejlesztések lebonyolításához a megfelelő körülményeket biztosítsa. Ellenkező esetben felmerül a gyermek veszélyeztetettségének a lehetősége is, mely gyámhatósági és egyéb hatósági intézkedések megtételét tehetik szükségessé.

A rendelkezésemre álló dokumentációból az is kiderült, hogy a panasszal érintett gyermek testvére is fejlesztő-nevelés oktatásban, heti 4 óra egyéni fejlesztéssel, otthoni ellátásban teljesíti tankötelezettségét. A rendelkezésemre álló dokumentáció alapján felmerült annak lehetősége is, hogy a panaszos kisebbik gyermekének iskolába szállítása esetén, nem tudná megoldani a panasszal érintett gyermek felügyeletét, ezért a gyermekeket otthon, együttesen fejlesztik. A gyermekek problémájának megoldására szervezett szakmai egyeztetésről szóló tájékoztatásból az is kiderül, hogy a szakmai egyeztetésen felmerült az is, hogy a gyermekeknek nem feltétlenül azonos ellátási formára lenne szükségük, de a különböző ellátási formák előtt a szülő elzárkózik. Hangsúlyozandó, hogy az SNI gyermek tankötelezettségének meghatározásakor nem a szülői igényeket, és nem is a testvér gyermek ellátási szükségleteit, hanem a konkrét gyermek mindenek felett álló érdekét kell szem előtt tartani. *Ellenkező esetben sérül a gyermek oktatáshoz való joga és az oktatáshoz való egyenlő esélyű hozzáférése.*

Ahogy arra már egy korábbi ombudsmani jelentés is rámutatott, az Nkt. 50. § (8) bekezdés alapján a területileg illetékes tankerületi központ meghatározza és közzéteszi az iskolák felvételi körzetét, továbbá a pedagógiai szakszolgálatot ellátó intézmény működési körzetét. A felvételi körzetek megállapításához a területileg illetékes tankerületi központnak be kell szereznie az érdekelt települési önkormányzatok véleményét. Az Nkt. 50. § (9) bekezdése alapján az is egyértelmű, hogy a sajátos nevelési igényű tanulók nevelés-oktatását ellátó nevelési-oktatási intézmények is rendelkeznek kötelező felvételi körzettel, hiszen a több megyére, országrészre kiterjedően ellátó nevelési-oktatási intézmény működési, felvételi körzetének meghatározása előtt az intézmény székhelye szerint illetékes tankerületi központnak be kell szereznie az érdekelt tankerületi központok véleményét. A kötelező

¹⁵ Gyvt. 5. § n) pontja értelmében n) veszélyeztetettség: olyan – a gyermek vagy más személy által tanúsított – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza

¹⁶ Az AJB-4239/2016. számú jelentése.

felvételt biztosító iskolának pedig kiemelt a jelentősége a tanulói jogviszony létrehozásakor, hiszen ez az egyetlen olyan iskola, amelyik a törvény szerint nem tagadhatja meg a tanuló felvételét.¹⁷

Felhívom a figyelmet arra is, hogy a szakértői véleményben kötelezően kijelölt és iskolába járási javaslattal előírt tankötelezettség teljesítése esetén, a gyermek iskolába utazásáról az Nkt. 74. § (5) bekezdése értelmében a fenntartó gondoskodik.¹⁸

A szakértői bizottság által kijelölt intézmény a bizottság véleménye alapján válik kötelező felvételt biztosító iskolává, a tanulót az iskola ugyanis köteles felvenni, így az iskola fenntartójának feladatává válik a tanuló iskolába való utaztatásának a megszervezése és költségeinek viselése. Az oktatáshoz való jog, az oktatáshoz, illetve fejlesztéshez való tényleges hozzáférés egyik alapvető előfeltétele, hogy a gyermekek oktatási intézménybe való eljuttatása biztosított legyen, amennyiben ezt egészségi állapotuk is lehetővé teszi.

Hangsúlyozandó, hogy a Szakértői Bizottságnak az intézménykijelölés vonatkozásában, valamint az ellátási forma meghatározásában érkező szülői kérelem esetén is a gyermek szükségleteit kell elsődlegesen figyelembe vennie. Az intézménykijelölés egyik fontos szempontja valóban az, hogy a szülő egyetért és elfogadja az intézményt, ugyanakkor a gyermek mindenek felett álló érdekeit szem előtt tartva, a pedagógiai szakszolgálatok szakértői bizottságainak a szakmai felelőssége az, hogy olyan intézményt jelöljenek ki az SNI gyermekek számára, amely ténylegesen el tudja látni a szükséges szakmai feladatot.

Aggodalomra ad okot a panasszal érintett tanuló és testvére oktatáshoz való jogának érvényesülése kapcsán és felveti az oktatáshoz való egyenlő esélyű hozzáférésnek a sérelmét, valamint a CRPD 24. cikkének a megsértését, amennyiben a Szakértői Bizottság késlekedik a feladatellátásra alkalmas, a gyermekek egyéni igényeire, szükségleteire tekintettel lévő, megfelelő intézmény és megfelelő ellátási forma kijelölésével. Rá kell mutatnom arra is, hogy a szülői együttműködéssel kapcsolatos problémák a vizsgált szerveket nem mentik fel a garanciális jogszabályi rendelkezések megfelelő betartása alól, ugyanakkor azok tényleges, érdemi érvényesülését megnehezíthetik, akadályozhatják. A gyermekek veszélyeztetettségének felmerülése esetén – a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjaként – a köznevelési intézménynek jelzési kötelezettsége van a család-és gyermekjóléti szolgálat, illetve a gyámhatóság felé.

7. Intézkedésem

Az Ajbt. 32. §-a alapján felkérem a Baranya Vármegyei Pedagógia Szakszolgálat Szakértői Bizottságát, hogy a panaszos gyermekeinek szakértői véleményét, a gyermekek érdekeinek szem előtt tartásával – a jelentésben feltárt visszasságok megszüntetése céljából – vizsgálja felül, valamint gondoskodjon a fejlesztő nevelés-oktatásra alkalmas intézmény(ek) kijelöléséről.

Budapest, 2025. az elektronikus dátumbélyegző szerint

Dr. Kozma Ákos

¹⁷ AJB-1853/2023.

¹⁸ AJB-1672/2017, AJB-1837/2017.